

EMIR O. FILIPOVIĆ

O najstarijem poznatom spomenu grada Tešnja 1461. godine

Obilježavanje značajnih obljetnica i događaja iz prošlosti uobičajen je način približavanja historijskih tema zainteresiranoj publici. Neka okrugla godišnjica, koja upućuje na distancu između današnjice i davno prošlih vremena, predstavlja dobru priliku za novo promatranje i vrednovanje našeg shvatanja modernog svijeta i onoga što mu je prethodilo. Stoga je skretanje pažnje na starost, dugo trajanje ili historijski značaj nekog mjesta, događaja, pojave ili ustanove, zgodno polazište za sagledavanje širih tematskih okvira. U 2016. godini navršilo se 555 ljeta od prvog poznatog spomena grada Tešnja u pisanim dokumentima, što, s obzirom na okolnosti u kojima je Tešanj izronio iz historijskog mraka, može poslužiti kao povod za razmišljanje o izvorima na kojima se zasniva naše znanje o prošlosti, te o posljednjim decenijama i godinama opstojnosti Bosanskog kraljevstva u svjetlu narastajuće osmanske prijetnje.

Najstariji sačuvani pisani tekst u kojem se izričito navodi ime Tešnja je akt pape Pija II, izdat u Rimu 23. marta 1461. godine. Njime je papa na do tada uobičajeni način sve kršćane koji posjete ili materijalno pomognu crkvu Sv. Jurja u Tešnju oslobodio od prethodno nametnute pokore. Time se Tešanj može svrstati među druga bosanska mjesta koja posjeduju bogato srednjovjekovno naslijeđe. Međutim, unatoč impozantnoj brojci od 555 godina, ova papina isprava ipak tek upućuje da je naselje na ovom mjestu postojalo i prije toga datuma, ali je zbog nedostatka izvorne dokumentacije teško išta precizno reći o historiji Tešnja prije 1461. godine. Sudeći prema arheološkim ostacima i strateškoj lokaciji tvrđave svakako se radilo o značajnijoj utvrdi u zemlji Usori koja je stoljećima bila poprište smjene bosansko-ugarskih političkih, vojnih i vjerskih utjecaja. Tokom 14. stoljeća usorski su predjeli energičnom aktivnošću bana Stjepana II Kotromanića tješnje vezani za Bosnu, ali su u decenijama intenzivnih vojnih pohoda kralja Žigmunda protiv bosanskih kraljeva i vlastele ponovo potpali pod ugarsku političku vlast. Značajnu ulogu u dešavanjima tog vremena odigrali su usorski plemići iz loze Zlatonosovića koji su, tražeći za sebe optimalnu poziciju, povremeno lavirali između bosanskog, ugarskog i srpskog vladara, nudeći svoju vjernu službu onome od njih koji je u datom trenutku najviše nudio. Umjesto da se dodatno učvrste na svojim plemenitim baštinama, takvo ih je držanje, međutim, koštalo i matičnih i stečenih posjeda u Usori pošto se s njima konačno obračunao kralj Tvrtko II Tvrtković početkom četvrte decenije 15. stoljeća.

Iako se grad imenom ne spominje u suvremenim sačuvanim izvorima, pretpostavlja se da je upravo tada tešanjaska tvrđava mogla doći u posjed bosanske vladarske dinastije kao ratni plijen jer su, što je vidljivo iz dokumenata koje ovdje predstavljamo, članovi porodice Kotromanića kasnije njome slobodno raspolagali.

Uvjeti u kojima je Tešanj prvi put spomenut odraz su krupnih političkih i vjerskih promjena koji su tada potresali Bosansko kraljevstvo. Noseći se do 1461. već nešto više od sedamdeset godina s vojnim i ekonomskim pritiskom Osmanskog carstva, koje je nastojalo ovladati najvažnijim resursima Bosne i potčiniti njenog vladara i vlastelu, bosanski kraljevi bili su primorani činiti gotovo sve kako bi očuvali svoj položaj i vlast u zemlji. Bili su svjesni da sami neće moći izdržati i da se gotovo uzaludno opiru nadmoćnijem protivniku. Stoga su se okrenuli zapadnim kršćanskim silama i sve svoje nade povjerali u uspjeh križarskog pokreta okupljenog oko rimskog pape i usmjerenog prema oslobađanju Balkana od osmanske prevlasti. Međutim, papa je sudjelovanje Bosne u takvom jednom velikom projektu i pružanje materijalne i vojne pomoći njenim vladarima uslovio potiskivanjem uloge bosanskih krstjana, te potpunom i apsolutnom afirmacijom katoličanstva u Bosni. Naime, Crkva bosanska, ustanova izrasla iz dislocirane katoličke Bosanske biskupije sredinom 13. stoljeća, predstavljala je kamen spoticanja u odnosu Bosne sa zapadnim svijetom. Zato su bosanski vladari prihvatili postavljene uvjete i radili na jačanju katoličanstva u nadi da će njihove aktivnosti biti popraćene slanjem konkretne vojne pomoći i suzbijanju osmanskog utjecaja u zemlji. Upravo iz perioda vladavine kralja Stefana Tomaša (1443-1461) potiče intenzivna korespondencija papinske kancelarije s bosanskim vladarem i plemićima koje je papa primao u svoju milost nakon što bi javno iskazali privrženost Rimskoj crkvi. Jedan od najboljih načina na koji su bosanski velikaši mogli svima prikazati svoju pripadnost katoličkom vjerskom miljeu bilo je pokroviteljstvo ili podizanje crkvenih građevina, u čemu su posebno prednjačili članovi kraljevske porodice – kralj Tomaš, njegova supruga kraljica Katarina, i njegov brat knez Radivoj.

Gradnja crkve Sv. Jurja u Tešnju sasvim je sigurno samo produžetak te službene državne politike koja je provođena posljednjih decenija postojanja Bosanskog kraljevstva. Prema papinskoj ispravi iz marta 1461. godine, njeno je podizanje i održavanje financirao knez Radivoj Kristić, sin kralja Stefana Ostoje (1398-1404; 1409-1418), koji se pojavio na historijskoj pozornici 1433. godine kao osmanski kandidat za bosansko kraljevsko prijestolje. Kao protukralj tada je oponirao Tvrtku II, a nakon njegove smrti jedno vrijeme se suprotstavljao i novom kralju, svom bratu, Stefanu Tomašu. Podršku Radivoju, kojeg Dubrovčani dosljedno u svojim dokumentima nazivaju "kraljem", pružali su Turci, a najjači oslonac u zemlji imao je kod vojvode Stjepana Vukčića iz velikaškog roda Kosača. Nakon što su kralj Tomaš i vojvoda Stjepan sklopili mir 1446. godine, osnažen brakom između kralja i Stjepanove kćerke Katarine, Radivoj je izgubio osnov da pretendira na vladarsko prijestolje. Preostalo

mu je da se izmiri s bratom i prihvati ga kao legitimnog kralja Bosne. Naravno, to je značilo da i Radivoj treba pristati uz Katoličku crkvu, te ga je papa Eugen IV (1431-1447) već 9. oktobra 1446. godine, kao “kneza Vranduka” i kraljevog brata, primio pod službenu zaštitu Svete stolice.

Da li je konverzija bosanskog kralja i njegove najuže porodice na katoličanstvo bila samo prividna i nominalna ostaje u domeni pretpostavke koja se ničime ne može dokazati. Bez konkretnih pisanih pokazatelja gotovo je nemoguće govoriti o ličnoj duhovnosti pojedinaca koji su tada živjeli. Međutim, promjena vjerske orijentacije gotovo je po pravilu predstavljala i okret u političkom smislu, te su takvi obrati podrazumijevali i javnu manifestaciju novog opredjeljenja. To znači da su vladar i njegova vlastela morali konkretno djelovati na afirmaciji latinskog kršćanstva u Bosni, podržavati rad franjevacu, po mogućnosti podizati crkvene građevine i svoje podanike privoditi u krilo katoličke crkve. O njihovim aktivnostima trebao je biti informiran i papa koji je dobijao izvještaje s terena od svojih poslanika i franjevačkih misionara u Bosni. Stoga se nije moglo desiti da riječi i obećanja ne budu potkrijepljene konkretnim djelima.

Želeći svima pokazati da se dosljedno drži novog vjerskog i političkog kursa, knez Radivoj je na svojim posjedima, između ostalog, podržavao gradnju novih ili popravku starih crkava. U tome je bez sumnje prvi oslonac imao u redovnicima Bosanske franjevačke vikarije koji su do njegovog vremena na prostoru Bosne djelovali već više od stotinu godina. Tako je i crkva koju je osnovao i izgradio u Tešnju, zapravo, bila franjevačka. Kako bi podigao reputaciju i ugled Radivojeve zadužbine, te privukao posjetitelje koji bi novčanim i drugim materijalnim darovima omogućavali njeno izdržavanje, papa Pio II je, vjerovatno na izričit zahtijev ovog bosanskog velikaša, posjetiteljima crkve izdao posebne privilegije, oslobodivši ih obaveze održavanja sakramenta pokore. Takvu povlasticu imali su samo oni koji bi u crkvu dolazili na svetkovne njenog patrona, Sv. Jurja – 23. aprila, zatim na blagdan Sv. Katarine – 25. novembra, te na Uzašašće blažene Djevice Marije, odnosno Veliku Gospu koja se obilježava 15. augusta.

Dokument u kojem je Tešanj prvi put spomenut i iz kojeg crpimo sve podatke o Radivojevoj crkvi slijedi dobro poznati i ustaljeni diplomatski obrazac papinske kancelarije kojim su podjeljivane privilegije diljem katoličke ekumene, s time da bi samo prema potrebi bila izmijenjena imena mjesta i pojedinaca, te datum izdavanja. Dok je original s papinim pečatom upućen u Bosnu, a potom kasnije i izgubljen, prijepis teksta ostao je brižljivo sačuvan u papinskim registrima pohranjenim u Vatikanskom tajnom arhivu u Rimu. Stoljećima kasnije objelodanio ga je njemački teolog i historičar Augustin Theiner u drugom tomu svoje zbirke starih spomenika za rasvjetljavanje duhovne historije Ugarske, objavljene u Rimu 1860. Tom prilikom je, međutim, pogrešno transkribirao ime grada u kojem se crkva nalazi, zapisavši ga u obliku *Thesagy*. S obzirom na to da je njegovo čitanje do sada predstavljalo osnovnu

verziju teksta, Theinerovu omašku su ponavljali i gotovo svi autori koji su se služili tom zbirkom. Uvidom u izvornik dokumenta se može jasno uočiti da je ime grada bez ikakve sumnje upisano kao *Thesagn*, što dodatno potvrđuje da je riječ o Tešnju.

Do sada arheološka istraživanja nisu uspjela locirati mjesto gdje se nalazila ova crkva Sv. Jurja, no to ne znači da ona tu nikada nije ni postojala. Može se pretpostaviti da je bila podignuta od trošnog građevinskog materijala, vjerovatno shodno skromnim prilikama njenog ktitora ili je to pak bila posljedica činjenice da su Radivojevi prioriteta ležali na drugim stranama. Bosanski velikaši uvijek su bili spremniji novac uložiti u izgradnju vojne utvrde i opremu svojih trupa nego u podizanje vjerskih objekata. Po svemu sudeći crkva nije bila izgrađena unutar tvrđave, nego u njenom podgrađu, u srcu naselja gdje se kasnije razvio današnji grad Tešanj, pa su se gradnjom i pregradnjom njeni temelji izgubili. To što je kasniji osmanski izvori ne registriraju posljedica je, po svoj prilici, okolnosti da je bila napuštena, ili čak do početka 16. stoljeća i razrušena u konstantnom pograničnom ratovanju između vojski Osmanskog carstva i Ugarskog kraljevstva.

Opisani papinski privilegij nije jedini poznati srednjovjekovni dokument koji Tešanj dovodi u vezu s knezom Radivojem Kristićem. U ljetopisu franjevačkog samostana u Fojnici iz 1669. godine sačuvan je prijepis povelje kralja Stjepana Tomaševića stricu Radivoju kojom mu na Bobovcu 18. septembra 1461. godine “za njegova vjerna i prava posluženja” daruje mjesta i zemljišne posjede, među kojima je i “na Usori grad Tešanj, sa svime što god mu je služilo do smrti gospodina kralja Tomaša”. To što je tekst vjerovatno “interpoliran”, dakle djelimično izmijenjen, prepisan s mnoštvom grešaka, te sačuvan u dosta kasnoj verziji iz druge polovine 17. stoljeća, značilo je da se u historiografiji ovoj povelji osporavala autentičnost. Iz tog razloga ona nije uvijek uzimana kao relevantna prilikom rekonstrukcije političkih dešavanja u glavnim sintezama bosanske historije. Međutim, iako joj se mora pristupiti kritički i s dosta opreza, ipak nema razloga da se sumnja u sve podatke koji se u njoj nalaze. Naime, falsifikatori su rijetko izmišljali cjelokupan tekst nekog dokumenta, i najčešće su to činili da ostvare neko izgubljeno ili nepostojeće pravo. Kako im je ta krivotvorena povelja trebala poslužiti za neki konkretan cilj, morala je ličiti na original, pa su u više slučajeva posezali za tekstovima izvornih dokumenata koje su potom prepisivali, i sadržaj im mijenjali u onim dijelovima u kojima im je to bilo potrebno. Na prvi pogled, povelja kralja Stjepana Tomaševića knezu Radivoju posjeduje sve neophodne elemente koji bi išli u prilog zaključku da je barem zasnovana na tekstu nekog originalnog dokumenta. Izuzevši očigledne greške u prepisivanju, što je moglo biti posljedica slabijeg poznavanja teksta srednjovjekovne ćirilice, gotovo svi dijelovi povelje (invokacija, intitulacija, arenga, dispozicija i spisak svjedoka) doista liče na originalni proizvod bosanske kraljevske kancelarije. Međutim, tu je i nekoliko nedosljednosti s kojima treba računati, ali njih je nedovoljno da se cjelokupnom tekstu ospori vjerodostojnost.

Prije svega, knez Radivoj bio je najbliži saradnik i savjetnik Stjepana Tomaševića prije nego je on kao kralj zasjeo na bosansko prijestolje. Dobro je dokumentirana Radivojeva uloga u izboru mladog princa za srpskog despota i predaji Smedereva Turcima 1459. godine. Bila je sasvim uobičajena praksa da novi vladar posebnom ispravom potvrđuje posjede i titule odanih podanika za njihovu vjernu službu, pa izdavanje jedne ovakve povelje ne predstavlja odstupanje od standardnog držanja. Potom nema nekih krupnih nedosljednosti ni u nabranju posjeda gdje su poimenično navedene utvrde Komotin i Boćac u župi Luki nedaleko od Jajca, te Visući, vjerovatno na rijeci Unac nedaleko od današnjeg Drvara, Gradačac, i “na Usori grad Tešanj”. U darovnici se još spominju brojna sela, poput Gornje i Donje Radonje u Usori, sjeverno od Teslića, te zemljišta, mlinovi, kuće, vinogradi, kmetovi i Vlasi, i to su sve posjedi koje je Radivoj mogao objektivno držati. Dok iz spiska nedostaje grad Vranduk, za čije ime je bio vezan u ranijim izvorima, sasvim je izvjesno i iz drugih dokumenata da je Tešanj činio sastavni dio Radivojevih posjeda, raštrkanih širom Bosanskog kraljevstva. Zatim se u povelji kraljev stric i njegovi nasljednici, skupa s poveljom, predaju u ruke crkve i bosanskog vikara fra Filipa, koji predstavljaju garant izvršenja pravnog čina. I drugi suvremeni izvori potvrđuju da je na čelu Bosanske vikarije tada stajao fra Filip Dubrovčanin, koji je tu čast obnašao do 1463. godine. Među svjedocima koji su se tada, navodno, našli uz kralja i kneza Radivoja, poimenično se navode dobro poznata imena najjemenitijih bosanskih velmoža tog vremena, između ostalih, herceg Stjepan Vukčić, vojvoda Petar Pavlović, vojvoda Pavao Klešić, vojvoda Ivaniš Vlatković, vojvoda Vukac Tihčinović, vojvoda Pavao Čubretić i drugi. Ukoliko bismo se i upustili u detaljnu analizu sadržaja ovog dokumenta, te identificirali i izdvojili one njene dijelove koji bi mogli biti originalni, velika je vjerovatnoća da bi podatak o Tešnju u posjedu Radivoja Kristića bio među njima.

Dva predstavljena dokumenta svojim sadržajem sasvim izvjesno upućuju da Tešanj nije postao tek 1461. godine, nego da je tada, u kontekstu političkih promjena, vjerskih previranja i krize u bosanskom društvu pred nastupajuće osmansko osvajanje, naglo porastao njegov značaj, što se odrazilo i na pisane spomenike. Uloga Tešnja je odgovarala ugledu kneza Radivoja Kristića, vlastelina koji je držao tešanski grad, člana vladarskog roda Kotromanića, nekadašnjeg protukralja, i najbližeg savjetnika kralja Stjepana Tomaševića. Dok su njegovi otac, brat i nećak sjedili na prestolju Bosanskog kraljevstva, njega je ta čast zaobišla, ali je ipak predstavljao značajnu ličnost na političkoj sceni srednjovjekovne Bosne. Međutim, uprkos političkom laviranju i prilagođavanju datim okolnostima, bosanska država nije mogla izdržati enormni vojni i ekonomski pritisak kojem je bila izložena. Tako je u godinama i decenijama koji su uslijedili nedugo poslije njegovog prvog spomena u historijskim izvorima, Tešanj podijelio sudbinu Bosne, njenih stanovnika, kneza Radivoja i drugih Kotromanića, te postao dijelom jednog sasvim novog svjetonazora i jedne nove civilizacije.

PRILOZI

I

*Papa Pio II sve kršćane koji posjete crkvu Sv. Jurja u Tešnju
oslobađa od nametnute pokore*

Rim, kod crkve Sv. Petra, 23. mart 1461. godine

Pius etc. Universis Christifidelibus presentes litteras inspecturis, salutem etc. Licet is, de cuius munere venit, ut sibi a suis fidelibus digne et laudabiliter serviatur, de habundantia sue pietatis, que merita supplicum excedit et vota, bene servientibus sibi multo maiora retribuatur, quam valeant promereri, nichilominus tamen desiderantes domino populum reddere acceptabilem et bonorum operum sectatorem, fideles ipsos ad complacendum ei quasi quibusdam muneribus allectivis, indulgentiis videlicet et remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divine gracie aptiores. Cupientes igitur, ut ecclesia sancti Georgii in Thesagn, ordinis sancti Francisci Bosnensis diocesis, quam dilectus filius nobilis vir Radivoi Charstich, ut accepimus, fundavit et erexit, a Christifidelibus congruis honoribus frequentetur, et etiam in suis edificiis et ecclesiasticis ornamentis ad divinum cultum spectantibus conservetur, et fideles ipsi eo libentius devotionis causa confluant ad eandem, ac ad illius manutentionem et ornamentorum provisionem et conservationem manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis, qui in festivitatibus sancti Georgii et sancte Catharine ac assumptionis beate Marie virginis eandem ecclesiam devote visitaverint annuatim, et ad manutentionem, provisionem et conservationem huiusmodi manus porrexerint adiutrices, ut prefertur, quinque annos et totidem quadragenas de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus, presentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod si alias ad manutentionem, provisionem et conservationem ecclesie huiusmodi manus, ut premititur, porrigentibus adiutrices, aut pias inibi elemosinas erogantibus seu ecclesiam ipsam visitantibus aliqua alia indulgentia imperpetuum, vel ad certum tempus nondum forsitan elapsam duratura per nos concessa fuerit, presentes littere nullius existant roboris vel momenti. Datum Rome apud sanctum Petrum anno etc. MCCCCLXI. decimo Kal. Aprilis. Pontificatus nostri Anno Quarto.

Archivio Segreto Vaticano, *Reg. Vat.* 484, fol. 315-315v.

Augustin Theiner, *Vetera Monumenta Historica Hungariam Sacram Illustrantia*, Tom. II, Romae, 1860, 373-374, no. DLVII.

Prijevod

Pio itd. Svim vjernicima kršćanima koji ovo pismo budu gledali, pozdrav itd. Premda onaj, iz čijih darova proizilazi da mu njegovi vjernici služe dostojno i pohvalno s obzirom na obilje milosti njegove, koja prevazilazi zasluge i zavjete molitelja, nagrađuje one koji dobro služe daleko većim darovima nego su oni u stanju zaslužiti, ipak u želji da Gospodu narod učinimo prihvatljivim i sudionikom dobrih djela, nekim privlačnim duhovnim darovima, oprostima i popustima, pozivamo rečene vjernike da mu ugone, kako bi ih na taj način učinili prikladnijima za Božansku milost. Stoga želimo da crkvu Sv. Jurja u Tešnju, reda Sv. Franje u Bosanskoj biskupiji, koju je dragi sin, plemeniti muž Radivoj Kristić, kako prihvatamo, osnovao i izgradio, vjernici kršćani prikladnom čašću posjećuju, da u svojim građevinama i crkvenim ukrasima štovanje Boga očuvaju, da se ti vjernici iz pobožnosti svoje tamo radije okupljaju, te njenom održavanju i uređivanju spremno pružaju ruku pomoći, gdje će potpuno uočljiv postati taj nebeski dar, pa o vlastima povjerenim milošću Boga svemogućega i blaženih Petra i Pavla, apostola njegovih, sve one koji se istinski pokaju i ispovjedu, i koji na svetkovine Sv. Jurja i Sv. Katarine te Uzašašća blažene Djevice Marije godišnje tu crkvu budu pobožno posjećivali, te ispruženom rukom pomognu njeno održavanje, opskrbu i očuvanje, kao što je rečeno, milosno oslobađamo od nametnute pokore pet godina i isto toliko četrdesetnica, što vrijedi od sada pa ubuduće. Hoćemo, međutim, da ukoliko smo nekom drugom prilikom za održavanje, opskrbu i očuvanje ove crkve, kao što je rečeno, ponudili pomoć, platili neke pobožne milodare, ili onima koji tu crkvu posjete podijelili neke druge oproste na neodređeno ili određeno vrijeme trajanja koje još nije isteklo, ovo pismo nema nikakve snage ni vrijednosti. Dato u Rimu, kod Sv. Petra, godine itd. 1461, desetih kalenda aprila. Pontifikata našeg godina četvrta.

II

Povelja kralja Stjepana Tomaševića stricu Radivoju Kristiću

Bobovac, 18. septembar 1461

Va ime otca i sina i duha gospodina amen. Sluga boži ja gospodin kragl Tomašević. Sarbglom kragl i Bosni i Primorju, Sarbskoj zemgli, Dalmacij(i), Harvatom, Dognim Krajem, Zapadnim Stranami i Usori, Solem, Podrignu i k tomu u početak i k svemu. A sada rečeni kragl Stipan Tomašević sluvu dajem nepristanom gnu. našem vladici Hristosu, koji prigje s nebesa čovikom gljubgleno i iskupio je od griha i privede g domu izraelskomu i uzigje na nebesa gnu. Bogu uzdaržiteglu. Takojer ja Stipan Tomašević rab božji, kragl ozgor rečeni spodobglen bi kragl vaš, bi u rečeni zemgla roditegla i praroditegla mojije stvoritegl pravde i milosti i dari i zapisanja našim virnim slugama, svakomu po viri i dostojanstvu njevovu, po vogli

kraglestva, po običaju gospostva, svaki blagi i dobri obraz skazivati i tvoriti našim virnim slugama za gni virna posluženja da i ja stvori milost našu gospodsku mnogo poštenomu našem i virnomu sluzi, našem stricu knezu Radivoju za gnegova virna i prava posluženja, koja posluži kruni kraglestva našega, najprvi gnu. i roditeglu našem dobrog spomenutja gnu. kraglu Tomašu i meni gnu. kraglu Stipanu. I za gnegova virna i prava posluženja za to mu stvorismo milost našu gospodsku i dasmo mu i darovasmo našim dobrim i dobrovogl̃nim darom i zapisasmo tim našim otvorenim pismom pod naše velike visuće obistrane zakonite pečati: U Luci grad Komotin i polak gnega goru Bočac i ono so Etesom i goru čurničku i Zaglevac do Seoca i Cvitoviće i Pomiglačje s obi strane Varbasa: sva ta sela š nji(hovi)mi pravimi mejaši i kotari: i u Jajcu i u Jezeru kuće gnegove i mline, vartli i vinograde i š njimi grad Visući i sa svim priodnici što se gnemu pristoji; i na Usori grad Tešan sa svim, što godi mu je služilo gnemu do smarti gna. kragla Tomaša i grad Gračac sa svim seli, koja mu je bio dao gn. kragl Tomaš. Jošte što je godi uzeo posli Srebarničke i Ovarčke Župe, sva taj sela s pravim meashi i kotari i selo Radgnu gorgnu i dognu, što je kupio od Jurja Lovrenčića i od gnegove bratje, i selo Jablanicu i Timnjenac, što je kupio u Vlatka Vilušića; i na Kupresu selo Prosik sa seli, koja se gnemu pristojie s pravi meashi i kotari i u Buglini šest kmeta i vinogradi, Rast i katun Vlaha, koji mu su sada u daržavi i koje bi posli prinašao, što nebi izpod naše službe bilo i šupu Mlit u moru polak Stona: toj sve više pisano dasmo i darovasmo našega sarca dobrovogl̃nim darom više rečenomu i poštovanomu našem i nam virnom i dragomu sluzi mi stricu mi knezu Radivoju i gnegovu poslidgnemu nakon gnega u vike vikom. I s tim ga sa svim više pisanjem pridasmu u ruke mnogo poštovanom u Isukarstu fratru Filipu vikaru kod vikara bosanskomu u ruke carkvene, da mu se daj(e) to, da nejma nigdare poreći ni potvoriti ni na magne donesti ni za jednu neviru ni za jedno izdajstvo, kojega nebi ogledao vikar bosanski i gnegove bratje reda svetoga Franceška i vlastelmi kraglestva našega po zakonu kragleskomu. I ako bi imao koji godi list ali zapisanja u komu gradu ili ta sela upisana, da ta list svuda umara, da se ne prima, što smo mi dali stricu Radivoju knezu. I ako bi priminuo so ovoga svita pri gospoje svoje Katarine, nejmajuci poroda od gne a ostala posli gospoja Katarina nejmajuci sarca, da grad Komotin š gnegovim podgradjem i selmi, koja su u tomu listu imenovana i dvi gore so Otesom i Zdaglevom do Seoca i na Usori selo Radgnu gorgnu i dognu i selo Lupglenicu i Timienac i u Buglini vinograd i kmeta šest da nejma uzeti iz ruku gnegove gospoje Katarine dokole je ijedan od gne roda. I na sve to više pisano primamo i primismo virom našom gospodskom i dušom našom kraglskom darujemo. Na svemu na tomu više pisanomu tvaro i cilo neporečeno stati i svaršiti i stricu knezu Radivoju i, ako mu Bog da, gnemu poslidgnemu za našega života i za gni života. A k tomu su svidoci vlasteli kraglestva našega gospodin herceg Stipan i sinovmi svojimi i z bratjom svojom i vojvoda Petar Pavlović i z bratjom svojom i vojvoda Petar Pavlović i z bratjom svojom i vojvoda Pavao Klešić

i z bratjom svojom i vojvoda Ivaniš Vlatković i z bratjom svojom i vojvoda Vukić Mičinović i z bratjom svojom i vojvoda Pavao Cubretić i z bratjom svojom i vojvoda Ivaniš Matić i z bratjom svojom i vojvoda Vladislav Kukčić i z bratjom svojom. A k to(mu) bi pristav od dvora našega dvornik knez Radivoj Vladimirović i svitnik knez Stipan Vlatković i z bratjom svojom. Pisano u našem stojnom mistu u Bobovcu godišta Hristusova 1461. šetembra 18.

Franjevački samostan Duha Svetoga u Fojnici, *Fojnicensia*, br. 2.

Ćiro Truhelka, "Fojnička kronika", *Glasnik Zemaljskog muzeja*, knj. 21, Sarajevo, 1909, 446-447.